Podróże to styl życia

#travel &style

Meksyk
Jukatan i Chiapas

NAGRODA MAGELLANA 2020

rozkładana mapa gratis

&active &relax &family &nature &food &culture

Bezdroża

ERGO HESTIA

Spis treści

Poznaj i doświadcz! ▸ 2
Niezbędnik ▸ 6
Jukatan i Chiapas w pigułce ▸ 12

14 Oto Jukatan i Chiapas

Przyroda ▸ 16
Historia ▸ 22
Społeczeństwo ▸ 28
Kultura ▸ 36
Kuchnia ▸ 40
Wydarzenia ▸ 42

44 Quintana Roo

Nie pomiń! ▸ 46
Akumal ▸ 49
Bacalar ▸ 53
Cancún ▸ 56
Chacchoben ▸ 60
Chetumal ▸ 62
Cobá ▸ 64
Cozumel ▸ 69
Felipe Carrillo Puerto ▸ 81
Isla Contoy ▸ 83
Isla Holbox ▸ 89
Isla Mujeres ▸ 93
Kohunlich ▸ 99
Muyil ▸ 104
Playa del Carmen ▸ 105
Puerto Aventuras ▸ 108
Puerto Morelos ▸ 109
Punta Allen ▸ 111
Tihosuco i Tepich ▸ 112
Tulum ▸ 115

Nurkowanie w bajecznej rafie koralowej ▸ 122
Szaleństwo w parkach rozrywki ▸ 124
Juego de pelota ▸ 128
Salud! ▸ 130
Rezerwat biosfery Sian Ka'an ▸ 132
Najlepsze plaże Rivera Maya ▸ 136

Kup książkę
Poleć książkę

138

Yucatán

Nie pomiń! ▸ 140
Chichén Itzá ▸ 144
Dzibilchaltún ▸ 158
Ek Balam ▸ 160
Izamal ▸ 164
Maní ▸ 169
Mayapán ▸ 170
Mérida ▸ 172
Oxkintok ▸ 179
Ruta Puuc ▸ 181
Uxmal ▸ 189
Valladolid ▸ 200

Oko w oko z rekinem ▸ 204
Zoo-safari w meksykańskim stylu ▸ 206
Wyimek z kalendarza Majów ▸ 208
Zaproszenie do stołu ▸ 210
Różowy zawrót głowy ▸ 212
Pływanie w *cenote* ▸ 214

220

Campeche

Nie pomiń! ▸ 222
Bécal ▸ 226
Becán ▸ 228
Calakmul ▸ 231
Campeche ▸ 234
Chicanná ▸ 241
Ciudad del Carmen ▸ 243
Edzná ▸ 244
Hecelchakán ▸ 251
Palizada ▸ 253
Xpujil ▸ 254

Centrum ekoturystyki Xpicob ▸ 258
Czekoladowy napój bogów ▸ 260
Niech żyje fiesta! ▸ 263
Uwaga, ooostro! Papryczki chili! ▸ 264
Rezerwat Biosfery Calakmul ▸ 267
Masaż Majów ▸ 268

Kup książkę
Poleć książkę

270

Chiapas

Nie pomiń! ▸ 272
Agua Azul ▸ 276
Bonampak ▸ 280
Chiapa de Corzo ▸ 283
Kanion Sumidero ▸ 289
Misol-Ha ▸ 291
Ocosingo ▸ 294
Palenque ▸ 298
Puerto Arista ▸ 308
San Cristóbal de las Casas ▸ 310
Tapachula ▸ 321
Tuxtla Gutiérrez ▸ 323
Yaxchilán ▸ 326

Podziemna przygoda ▸ 328
ZooMAT ▸ 330
Miejscowe napoje i trunki ▸ 332
Rezerwat pełen lagun ▸ 334
Najładniejsze plaże Chiapas ▸ 337

JUKATAN I CHIAPAS PRAKTYCZNIE ▸ 338
Informator A–Z ▸ 340
Na miejscu ▸ 348
Indeks ▸ 372
Legenda ▸ 374

Kup książkę
Poleć książkę

Rekiny

W Morzu Karaibskim i Zatoce Meksykańskiej nie występuje najgroźniejszy rekin świata, czyli żarłacz biały. Można tu jednak spotkać jego bliskich krewnych: żarłacza tępogłowego (zwanego *Bull shark*) i rafowego.

Kup książkę Poleć książkę

Jukatan i Chiapas w pigułce

312,7 tys. km²

ok. 209 tys. km², czyli 12,8% całego Meksyku

LICZBA LUDNOŚCI
9,7 MLN
(W CAŁYM MEKSYKU 126,2 MLN)

NAJWIĘKSZE MIASTA
CAMPECHE 900 TYS.
MÉRIDA 800 TYS.
CANCÚN 750 TYS.
TUXTLA GUTIÉRREZ 600 TYS.

USTRÓJ POLITYCZNY
REPUBLIKA FEDERACYJNA, DEMOKRACJA PARLAMENTARNA

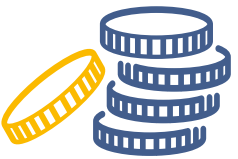

PESO
(MXN)

WARSZAWA
UTC+1

JUKATAN
UTC-5

Kup książkę Poleć książkę

WULKAN TACANÁ
4093 M N.P.M.

NAJWYŻSZY PUNKT

LINIA BRZEGOWA OCEANU
0 M N.P.M.

NAJNIŻSZY PUNKT

JĘZYK URZĘDOWY
HISZPAŃSKI

.mx

WWW

+52

STRUKTURA ETNICZNA:

- Metysi ok. 65%
- Indianie ok. 25%
- Pozostali, w tym emigranci z Ameryki Południowej, Amerykanie i Europejczycy 10%

STRUKTURA RELIGIJNA:

- katolicy 89%
- protestanci 8%
- wyznawcy innych religii 3%

Kup książkę
Poleć książkę

Akumal

Urocze miasteczko jest pierwszym typowo turystycznym ośrodkiem założonym na białych plażach Morza Karaibskiego, mimo to do dzisiaj zachowało charakter małej miejscowości rybackiej.

Historia

Przed 1958 r. w okolicy rozpościerały się rozległe plantacje kokosów. W tym właśnie roku do Akumal przybył Pablo Bush Romero – jeden z założycieli Meksykańskiego Klubu Eksploracji i Sportów Wodnych – i wybrał to miejsce na siedzibę stowarzyszenia. Wykupił leżący wokół dzisiejszego Akumal obszar o powierzchni tysięcy hektarów i rozpoczął budowę ośrodka, który z czasem przekształcił się w miasteczko. Według pierwotnych planów założycieli Akumal miał zostać pierwszym znaczącym kurortem nad Morzem Karaibskim. Plany te zniweczyła jednak plaga komarów, wyjątkowo licznie lęgnących się na pobliskich mokradłach – w efekcie przystąpiono do budowy kurortu w nieodległym Cancún.

Pierwszy hotel w Akumal zbudowano w 1985 r., niebawem powstało kilka kolejnych. Na szczęście nie zdominowały krajobrazu – miasto wciąż kojarzy się przede wszystkim z luksusowymi willami, domami wypoczynkowymi i kondominiami.

Warto zobaczyć

Amatorzy nurkowania i snorkelingu odnajdą tutaj piękną **rafę koralową**, oddaloną zaledwie o 100 m od brzegu morza, wśród której pływa wiele ryb i żółwi morskich.

Na plaży działa **Akumal Dive Center**. Biuro organizuje m.in. nurkowania głębinowe na pobliskiej rafie i w *cenote*.

Wypożyczenie sprzętu do snorkelingu w Akumal Dive Center: od 10 USD, wyprawa z miejscowym przewodnikiem na rafę: 48 USD.

W miasteczku znajduje się **Centrum Ekologiczne Akumal**, zajmujące się przede wszystkim ochroną pobliskiej rafy koralowej i wylęgających się tam żółwi. Uzyskamy tu również informacje istotne dla turystów.

W odległości 2 km na północ od miasteczka rozciąga się znana **laguna Yal-kú** – w tutejszych słodkich wodach żyją tysiące kolorowych ryb.

Z kolei 6 km na południe od Akumal znajdziemy **Aktun Chen Parque Natural Park** – tematem przewodnim parku są przede wszystkim ochrona środowiska i zachowanie harmonii z naturą. Można tu zobaczyć jaskinie z pięknymi formacjami skalnymi i egzotyczne zwierzęta

Akumal Dive Center
- www.akumaldivecenter.com
- +51 (984) 875 90 25
- 8.00–17.00

Centro Ecológico Akumal
- www.ceakumal.org
- +51 (984) 875 90 95
- pn.–pt. 9.00–18.00

Miejsce Żółwi

Akumal (z języka Majów – „Miejsce Żółwi") swą sławę zawdzięcza malowniczemu położeniu, cudownym plażom z palmami i wylęgarni żółwi morskich. Tutejsze Centrum Ekologiczne zajmuje się ochroną tych gadów, zabezpiecza gniazda na plaży i pomaga małym żółwiom dostać się po wykluciu do wody. Pracownicy centrum oznaczają też gniazda tabliczkami, aby były widoczne dla turystów.

Kup książkę

Poleć książkę

Do Aktun Chen dojedziemy własnym samochodem albo środkiem transportu należącym do parku (za dodatkową opłatą 20 USD).

(m.in. tukany, papugi, małpy, węże, dzikie pawie i aguti – gryzonie podobne do świnki morskiej). W obecności profesjonalnych przewodników zanurkujemy w *cenote*, poczujemy dreszcz grozy, wspinając się po linach i siatkach, a także zjedziemy po linie w otchłań krystalicznych wód studni krasowej.

Niespełna 6 km dalej na południe trafimy do **Xel-Há** – ten **naturalny park wodny** założony w 1980 r. stanowi jedno z największych akwariów na świecie, w którym żyją żółwie i tropikalne ryby, a także przedstawiciele 70 innych gatunków fauny morskiej i słodkowodnej. Na urodę tego zakątka składają się seledynowa woda, niskopienne gęsto rosnące drzewa i laguny (główna atrakcja parku), które razem z zespołem okolicznych cieków naziemnych i podziemnych tworzą słone zlewiska.

Xel-Há należy do niewielu miejsc na świecie, gdzie występują równocześnie dwa zjawiska: **termoklina** (polega na gwałtownym obniżeniu się temperatury środkowej warstwy wód jeziora wraz ze wzrostem głębokości) i **haloklina** (to warstwa przejściowa wód w morzu lub oceanie – pomiędzy wodami mniej słonymi nad nią i bardziej słonymi pod nią).

Wokół zatoki można podziwiać niezliczone piękne formacje skalne i jaskinie, których ściany pokryte są skamieniałościami wymarłych mięczaków i innych okazów prehistorycznych.

Cena biletu wstępu obejmuje m.in. posiłki serwowane w kilku restauracjach, napoje orzeźwiające i piwo (przez cały dzień), kapoki, leżaki, hamaki, ręczniki, rowery i sprzęt do snorkelingu. Dodatkowo płatne są pływanie z delfinami i snuba (połączenie klasycznego snorkelingu z nurkowaniem).

Aktun Chen Parque Natural Park

- Carr. Cancún–Tulum, 107. km
- https://aktun-chen.com
- 9.00–19.00
- 119 USD, dzieci 6–12 lat 99 USD, do 6 r.ż. bezpł.

Xel-Há

- Carr. Cancún–Tulum
- www.xelha.com
- 8.30–18.00
- 90 USD, dzieci 5–11 lat 45 USD, do 4 r.ż. bezpł.

Tihosuco i Tepich

Stan Quintana Roo to nie tylko piękne plaże, turkusowe morze, luksusowe hotele, rafa koralowa czy oszałamiająca przyroda. Warto się nieco oddalić od utartych szlaków turystycznych i podpatrzyć życie codzienne współczesnych Majów. Świetnie nadają się do tego dwa majańskie miasteczka – Tihosuco i Tepich.

Tihosuco

Miasteczko było zamieszkane już w czasach prekolumbijskich. W późnym okresie poklasycznym (między XV a XVI w.) należało do Cochuah – jednej spośród 16 majańskich prowincji położonych na Jukatanie. Tihosuco zostało opuszczone w pierwszych latach konkwisty i zasiedlone ponownie przez Hiszpanów, Kreolów i Majów powracających do tego miejsca na początku XVII w.

Pierwszym właścicielem Tihosuco był Francisco Hernández de Toledo – hiszpański naturalista, botanik i ornitolog – choć władzę administracyjną sprawował miejscowy indiański kacyk. Co ciekawe, pod koniec XVII w. miasteczko stało się celem ataków pirackich, mimo że jest oddalone od morza. Być może wynikało to z coraz większego bogactwa miasta, gromadzonego dzięki rozwiniętemu rolnictwu i handlowi z Bacalar. W 1686 r. piraci pod dowództwem Laurensa de Graafa splądrowali Tihosuco, pozostawiając jedynie ruiny.

W okresie *prosperity* w Tihosuco wznoszono bogate domy w stylu europejskim i można było tu nabyć produkty z całego świata. W 1821 r. mieszkało tu ponad 5000 ludzi i zaczęto organizować wielkie hacjendy specjalizujące się w produkcji cukru. Rozwój miasta odbywał się jednak kosztem Majów: gnębieni i poniżani, podjęli walkę o swe prawa w roku 1847, doprowadzając do wybuchu trwającej ponad 50 lat wojny kast. To właśnie z Tihosuco pochodził jeden z przywódców powstania, Jacinto Pat. W 1866 r. oddziały Majów prawie doszczętnie zniszczyły miasto, które aż do 1932 r. pozostało całkowicie opuszczone. Dopiero później okoliczni mieszkańcy dotarli na tereny dawnego miasteczka w poszukiwaniu lepszej ziemi pod uprawy. Oczyścili ruiny i zaczęli wytrwałą odbudowę. Dzisiaj prawie wszyscy mieszkańcy utrzymują się z rolnictwa i leśnictwa.

Oprócz niezwykłej atmosfery Tihosuco wyróżnia się dwoma ciekawymi miejscami. Pierwsze z nich to ruiny nadal używanego **kościoła pw. Dzieciątka Jezus**, znajdującego się przy głównym placu miasta. Świątynia jako pierwsza ucierpiała w wyniku wojny kast i do dziś nie została prawie w ogóle odbudowana.

Drugie miejsce warte zobaczenia to znajdujące się naprzeciwko kościoła niewielkie, ale dość ciekawe **Muzeum Wojny Kast**, w którym zgromadzono obrazy, zdjęcia i broń Majów, a także artefakty przybliżające ich życie codzienne podczas powstania. Na patio znajdują się także ekspozycje dotyczące medycyny tradycyjnej, muzyki i tańców majańskich, a także lokalnych opowiadań i legend.

Kup książkę Poleć książkę

La jarana i *faena*

Kobiety z Tihosuco wymyśliły najpopularniejszy taniec jukatański, *la jarana*. Poza tym zainicjowały akcję zwaną *faena*, polegającą na wspólnym sprzątaniu miasta w czynie społecznym (obecnie to przedsięwzięcie jest spotykane na całym Jukatanie).

Kup książkę Poleć książkę

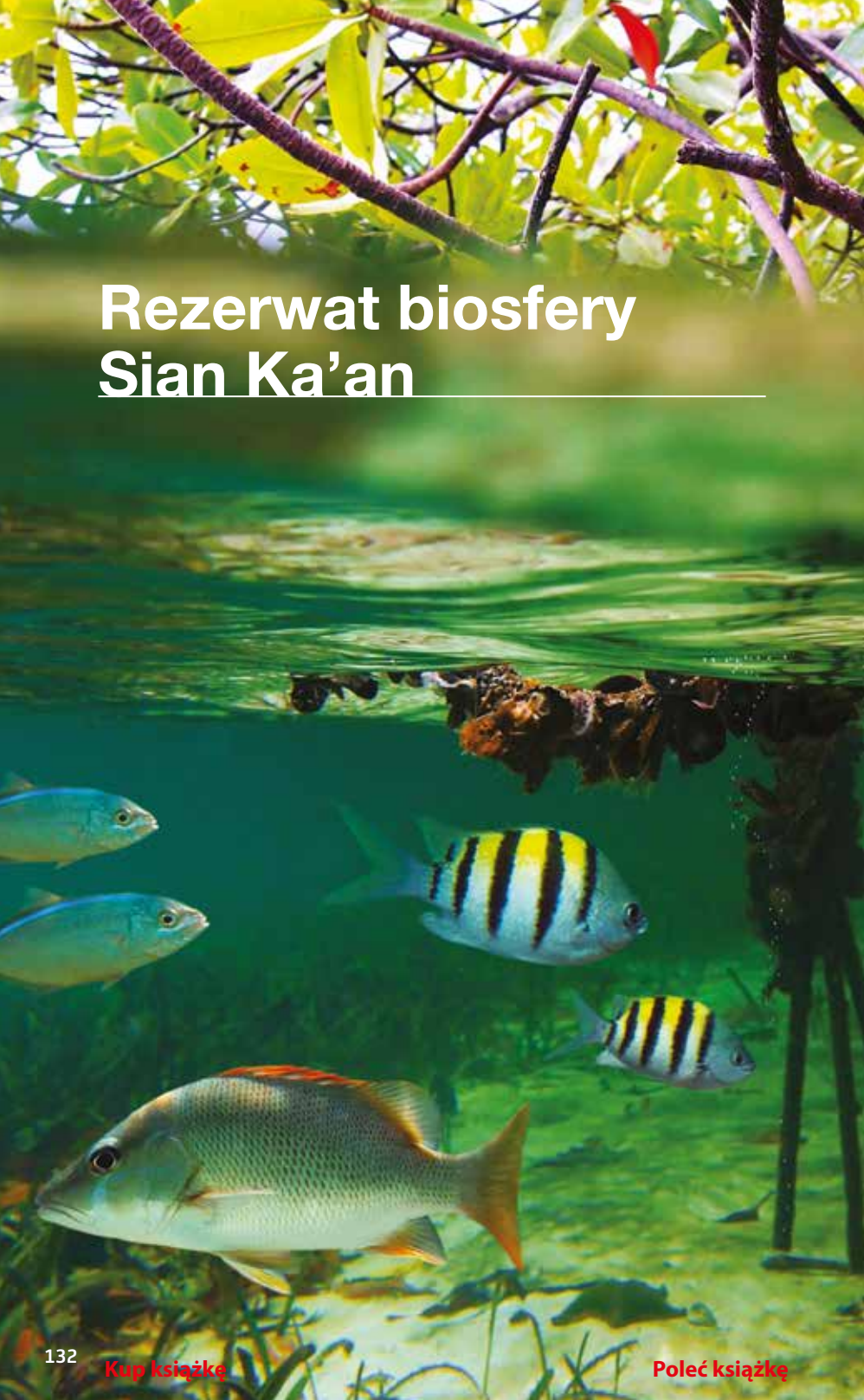

Rezerwat biosfery Sian Ka'an

Kup książkę Poleć książkę

Sian Ka'an w języku Majów oznacza „miejsce, gdzie narodziło się niebo" lub „dar nieba". Rezerwat jest oddalony o 150 km od Cancún i 3 km od Tulum, obejmuje obszar 626 tys. ha. Ze względu na swoją unikalną różnorodność biologiczną i znaczenie historyczne od 1987 r. jest wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. W czasach kolonii przebiegał tędy tzw. Szlak Piratów, w późniejszych latach odkryto tu duże złoża kauczuku. Obecnie obszar rezerwatu zamieszkuje ok. 2000 osób, żyjących głównie w wioskach rybackich – Punta Allen i Punta Herrero.

Stanowiska archeologiczne

W rezerwacie znajdują się 23 stanowiska archeologiczne z okresu prekolumbijskiego. Odsłonięto w nich wiele miejsc pochówku i ceramikę sprzed prawie 2300 lat. W północnej części rezerwatu znajdują się kanały utworzone w czasach Majów między lagunami i namorzynami (łączą m.in. miasta Tulum i Muyil).

Flora

Ochroną objęto podmokłe tereny wybrzeży Morza Karaibskiego, porośnięte namorzynami i okresowo zalewanymi lasami równikowymi, a także przybrzeżne rafy koralowe. Tutejsza rafa koralowa składa się z ponad 84 gatunków koralowców: średnica niektórych okazów może mierzyć nawet 7 m.

Obszary namorzynowe (lasy mangrowe) są niezbędne dla przetrwania wielu gatunków ryb, ptaków, owadów, gadów i innych roślin. W czasach prehistorycznych służyły również jako schronienie dla żyjących tu Majów (np. przed huraganami czy najeźdźcą). W rezerwacie odnotowano występowanie czterech gatunków mangrowców: czerwonego (*Rhizophora mangle*), czarnego (*Avicennia germinans*), białego

Kup książkę

Poleć książkę

Izamal

W czasach prekolumbijskich zwane Zamna (dosł. Rosa z Nieba), słynie jako „miasto trzech kultur”: łączy czasy świetności Majów z okresem kolonialnym i współczesnością. Izamal znajduje się na liście Pueblos Mágicos oraz szczyci się potężnym klasztorem franciszkańskim z największym w obu Amerykach dziedzińcem.

Kup książkę Poleć książkę

Historia

Izamal to prawie 40-tysięczne miasto o cechach z epoki kolonialnej, położone ok. 66 km na wschód od Méridy i blisko 60 km na północny zachód od Chichén Itzá.

W okresie prekolumbijskim Izamal było ważnym ośrodkiem kultury Majów. Wioskę założono ok. 300 r., a 500 lat później była już silnym miastem-państwem sprawującym władzę nad regionem. O jej potędze politycznej i religijnej świadczą rozmiary budowli i rozbudowana sieć dróg *sacbé*.

Izamal było zamieszkiwane przez Majów od późnego okresu preklasycznego (XV–XVI w.) aż do konkwisty hiszpańskiej. Jak podaje XVI-wieczny biskup Jukatanu, Diego de Landa, jeszcze w połowie XVI w. znajdowało się tu ok. 12 różnych piramid. W 1840 r. dotarli do tego zakątka John Lloyd Stephens i Frederick Catherwood. Dzięki ich relacji i rysunkom wiemy, że budowlę zwaną Kabulem zdobił niegdyś wielki wizerunek boga Itzamna, od którego imienia wzięła się nazwa miasta. Pod koniec XV w. Izamal opustoszało. Gdy przybyli tu Hiszpanie, okazało się praktycznie niezamieszkane.

Izamal był jednym z największych sanktuariów poświęconych bogowi Itzamna – stwórcy nieba i ziemi, bóstwu dobremu i przychylnemu ludziom,

Kup książkę Poleć książkę

Autorzy przewodnika: Ewa Pytel-Skiba, Paweł Skiba, Anna Kiełtyka
Aktualizacja: Anna Kiełtyka

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk
Redakcja: Agnieszka Szmuc

Koordynacja techniczna: Miron Kokosiński
Skład i fotoedycja: Rafał Pikuła, Miron Kokosiński
Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne, Krzysztof Trojan
Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org
Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiejkolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.
Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.
Autorzy oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44–100 Gliwice
tel.: 32 2309863
e-mail: redakcja@bezdroza.pl
księgarnia internetowa: http://bezdroza.pl

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:
http://bezdroza.pl/user/opinie/?bejuk1
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I
ISBN: 978-83-283-6240-6
Copyright © Helion SA, 2020

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to! Nasza społeczność**

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

http://program-partnerski.helion.pl

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Podróżowanie stało się dla wielu z nas synonimem stylu życia. Niezależnie od tego, kim jesteś, z kim i w jaki sposób najchętniej spędzasz wolny czas, w każdej części świata znajdziesz coś dla siebie. Sięgnij po przewodnik z serii travel&style i przekonaj się, jak różnorodne możliwości oferuje.

Jeśli jesteś amatorem lokalnych smaków, przyjrzyj się informacjom oznaczonym ikoną **travel&food**.

Jako rodzic małego dziecka, zwróć uwagę na strony opatrzone frazą **travel&family**.

Propozycje aktywnego spędzania czasu odnajdziesz w sekcji **travel&active**.

Bardziej spokojnego odpoczynku szukaj pod znakiem **travel&relax**.

Pasjonuje Cię życie i historia mieszkańców odwiedzanego regionu? Skup się na **travel&culture**.

Kochasz dziką przyrodę? Specjalnie dla Ciebie przygotowaliśmy atrakcje **travel&nature**.

Udanej podróży!

Meksyk. Jukatan i Chiapas

Wystarczy chwila, by wyprawa na półwysep Jukatan stała się podróżą życia. Zachwyci nas przyroda: dziewicze dżungle, głębokie kaniony, studnie krasowe *cenote* z lazurową wodą, czynne wulkany oraz bogactwo fauny i flory. Uwiedzie podwodny świat rafy koralowej, drugiej co do wielkości na świecie. Zaskoczą rozmachem dokonania wielkich cywilizacji prekolumbijskich i dokumentujące ich dzieje spektakularne zabytki. Wisienką na torcie będzie spotkanie z lokalną kulturą, tradycjami i pysznymi smakami miejscowej kuchni.

ebook dostępny wyłącznie na:
ebookpoint

Bezdroża

Księgarnia internetowa:
http://bezdroza.pl

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
http://bezdroza.pl/promocje
Przewodniki najchętniej czytane:
http://bezdroza.pl/bestsellery
Zamów informator podróżniczy:
http://bezdroza.pl/newsletter

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
http://bezdroza.pl

ISBN 978-83-283-6240-6
9 788328 362406